

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΑΡΙΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

1ο ΘΕΜΑ (ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ) :

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ ΤΕΓ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΠΙΠΕΔΟΥ Α2

Η ιδιομορφία της ελληνικής γλώσσας που διαφοροποιεί το ποιόν της ενέργειας του ρήματος και σχηματίζει τύπους με συνεχή (εξακολουθητική) όψη και τύπους με συνοπτική όψη δημιουργεί ιδιαίτερη δυσκολία σε όσους μαθαίνουν τα ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Η ιδιομορφία αυτή αφορά τους τύπους του εξακολουθητικού (ή συνεχούς) και απλού (ή συνοπτικού ή στιγμιαίου) μέλλοντα και τους τύπους της συνεχούς και απλής υποτακτικής. (Ανάλογο φαινόμενο διάκρισης του ποιού ενέργειας με συνεχή και συνοπτική ρηματική όψη έχουμε π.χ. στην αγγλική γλώσσα με τη διάκριση του ενεστώτα σε απλό και διαρκείας: I go/ I'm going).

Οι παρακάτω διευκρινίσεις μπορούν να βοηθήσουν στην κατανόηση και χρήση του φαινομένου.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΞΑΚΟΥΘΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ

Από το θέμα του ενεστώτα σχηματίζουμε τους συνεχείς χρόνους.

Από το θέμα του αορίστου σχηματίζουμε τους απλούς (συνοπτικούς) χρόνους.

Συνεχής (ή εξακολουθητικός) μέλλοντας :

Ο συνεχής μέλλοντας δείχνει την επανάληψη ή τη διάρκεια μιας πράξης στο μέλλον.

π.χ. Στην Ελλάδα το καλοκαίρι θα πηγαίνω για μπάνιο κάθε μέρα.

Απλός (ή στιγμιαίος ή συνοπτικός) μέλλοντας:

Ο απλός μέλλοντας δείχνει ότι μια πράξη θα γίνει και θα τελειώσει στο μέλλον και παρουσιάζει την πράξη στο σύνολό της συνοπτικά, σα να ολοκληρώνεται σε μια στιγμή.

π.χ. Αύριο θα πάω για μπάνιο.

Συνεχής (ή εξακολουθητική) υποτακτική :

Η συνεχής υποτακτική δείχνει τη διάρκεια ή επανάληψη μιας πράξης.

π.χ. Μου αρέσει να διαβάζω μυθιστορήματα.

Απλή (ή συνοπτική) υποτακτική :

Η απλή υποτακτική παρουσιάζει την πράξη του ρήματος στο σύνολό της, συνοπτικά, σα να ολοκληρώνεται σε μια στιγμή.

π.χ. Βιάζομαι να τελειώσω τις ασκήσεις μέχρι το μεσημέρι.

Με τα παρακάτω ρήματα και εκφράσεις έχουμε συνεχή υποτακτική :

συνηθίζω να
αρχίζω να
μου αρέσει να
συνεχίζω να
παύω να
σταματώ να
εξακολουθώ να
με εκνευρίζει να
ευχαριστιέμαι να
στενοχωριέμαι να
χαίρομαι να
κουράζομαι να
φαίνομαι να
δείχνω να
ξεκινώ να
μαθαίνω να
ξέρω να

Με τα παρακάτω ρήματα, εκφράσεις και συνδέσμους έχουμε απλή υποτακτική :

έχω να
λίγο έλειψε να
παρά τρίχα να
παρά λίγο να
κοντεύω να
πάω να
ετοιμάζομαι να
είναι η σειρά μου να
μένει να
έχω να
αργώ να
κάνω καιρό να
χρειάζεται καιρός να

βιάζομαι να
ανυπομονώ να
δε βλέπω την ώρα να
περιμένω να
μέχρι να
ώσπου να
προτού (να)
πριν (να)
ακόμα να

Με τα παρακάτω ρήματα και εκφράσεις μπορούμε να έχουμε και συνεχή και απλή υποτακτική :

είναι καλό / είναι κακό να
είναι ευχάριστο/ είναι δυσάρεστο να
είναι εύκολο /είναι δύσκολο να
είναι δυνατό/ είναι αδύνατο να
είναι πιθανό/ είναι απίθανο να
είναι ώρα / καιρός να
μπορεί να
πρέπει να
με ενδιαφέρει να
επιτρέπεται να
απαγορεύεται να
χρειάζεται να
χωρίς να

(Με υλικό από τα βιβλία *Τα Νέα Ελληνικά για ξένους* και *Μαθήματα Ελληνικών*).

Τεστ για τη συνεχή και απλή υποτακτική

Να συμπληρώσετε τα κενά με τη συνεχή ή απλή υποτακτική των ρημάτων που είναι στην παρένθεση:

- 1) Δεν μπορώ να, γιατί είμαι κουρασμένη (χορεύω).
- 2) Μας αρέσει πολύ να (μαγειρεύω).
- 3) Θα φύγουμε αύριο, μόλις (ξημερώνω).
- 4) Κουράζομαι να τα ίδια πράγματα (επαναλαμβάνω).
- 5) Ανυπομονώ να την έκθεση του Μονέ (επισκέπτομαι).
- 6) Συνηθίζει να τρεις φορές τη μέρα τη μητέρα της (τηλεφωνώ).

- 7) Είναι βλαβερό να πολλούς καφέδες τη μέρα (πίνω).
- 8) Ετοιμάζομαι να για το σχολείο (φεύγω).
- 9) Λίγο έλειψε να το αεροπλάνο (χάνω).
- 10) Συνέχιζε να πιάνο, όταν γύρισα στο σπίτι (παίζω).
- 11) Στενοχωριέμαι να τον να βασανίζεται άδικα (βλέπω).
- 12) Εξακολουθεί να Ελληνικά μετά από τόσα χρόνια (μαθαίνω);
- 13) Μέχρι να , θα έχω επιστρέψει (τελειώνω).
- 14) Μπορείς, σε παρακαλώ, να μου το πρωινό μου τώρα (ετοιμάζω);
- 15) Επιτρέπεται να πιο νωρίς σήμερα (φεύγω);
- 16) Αργώ να τη θεωρία και τα παραδείγματα (καταλαβαίνω).
- 17) Αρχίζω να..... στις 8 .00 το πρωί (δουλεύω).
- 18) Σταμάτα να τα πόδια σου στο πάτωμα, γιατί με ενοχλείς (χτυπάω).
- 19) Ξέρω να πύργους στην άμμο (φτιάχνω).
- 20) Είναι αδύνατο να τις εξετάσεις σου με τόσο λίγο διάβασμα (περνάω).

Μαρία Πουρνάρα
φιλόλογος
Παρίσι

2ο ΘΕΜΑ (ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ) :

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας, στην οποία τα φωνήματα/φθόγγοι ι [i], ε [e], ο [o] μπορούν να αποδοθούν με περισσότερα από ένα γράμματα (απλά ή δίψηφα φωνήεντα) (ι, υ, η, ει, οι, ε, αι, ο, ω), δυσκολεύει όλους όσους μαθαίνουν τα ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Τα παρακάτω στοιχεία, που συγκεντρώθηκαν με κριτήριο τις ανάγκες των διδασκομένων, μπορούν να χρησιμοποιηθούν παράλληλα με τη διδασκαλία της γραμματικής, για να βοηθήσουν τους ανήλικους και ενήλικους μαθητές των ΤΕΓ στην ορθή γραφή των λέξεων. Προτείνονται για όλα τα επίπεδα, σταδιακά, ανάλογα με τη δυσκολία και τη συχνότητα του φαινομένου ή της κατάληξης, από το Α1 μέχρι το Γ2.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Προσοχή στις καταλήξεις κατά την κλίση των ουσιαστικών :

αρσενικά ονόματα σε -ης :

π.χ. ο μαθητής , οι μαθητές, των μαθητών

αρσενικά ονόματα σε -ος :

π.χ. ο άνθρωπος, οι άνθρωποι, των ανθρώπων

αρσενικά αρχαιοκλίτα σε -έας (πληθυντικός σε -εις)

π.χ. ο γραμματέας, του γραμματέα, οι γραμματείς, των γραμματέων

θηλυκά σε -ος :

π.χ. η έξοδος, της εξόδου, οι εξοδοί , των εξόδων , τις εξόδους

θηλυκά ονόματα σε -η (πληθυντικός σε -ες):

π.χ. η φωνή, οι φωνές, των φωνών

θηλυκά ονόματα σε -η ([πληθυντικός σε -εις)

π.χ. η πόλη, οι πόλεις, των πόλεων

ουδέτερα σε -ι (εξαίρ : βράδυ, δάκρυ, δόρυ, δίχτυ, οξύ, στάχυ), -ο, -μα :

π.χ. το παιδί, τα παιδιά, των παιδιών, το μήλο, των μήλων, τα μάθημα , του μαθήματος, των μαθημάτων

ουδέτερα ονόματα σε -ος :

π.χ. το δάσος, του δάσους, τα δάση, των δασών

ουδέτερα ονόματα σε – ον :

π.χ. το καθήκον, του καθήκοντος, τα καθήκοντα, των καθηκόντων

προσοχή στα ονόματα : το κρέας, του κρέατος, τα κρέατα, των κρεάτων και το φως, του φωτός, τα φώτα, των φώτων

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ :

Αρσενικά

-ισμός : π.χ. πολιτισμός, αθλητισμός, υλισμός (εξαιρ : δανεισμός, κνησμός, σεισμός, κατακλυσμός, χρησμός, εμπρησμός, εγκλεισμός κ.λ.π.)

-ιστής : π.χ. πολεμιστής, ποδοσφαιριστής, σκακιστής (εξαιρ.: ληστής, δανειστής)

-ητής : π.χ. αθλητής, ποιητής, ομιλητής (εξαιρ: ιδρυτής, κριτής, μηνυτής)

-ίτης : π.χ. μεσίτης, τραπεζίτης, πολίτης (εξαιρ : διαβήτης, αλήτης, ιδιοκτήτης, κομήτης, κυβερνήτης, μαγνήτης, προφήτης, πλανήτης, θύτης, δύτης, πλοιοκτήτης, -λύτης, Πηλιορείτης, Αγιορείτης, Αιγινήτης και άλλα εθνικά)

-ώτης : π.χ. Ηπειρώτης, Βολιώτης, Σουλιώτης, στρατιώτης

-ότης: π.χ. αγρότης, τοξότης, ιππότης, οικοδεσπότης, δημότης

-ώνας : π.χ. χειμώνας, παγετώνας, ελαιώνας (εξαιρ : αλαζόνας, ηγεμόνας, κανόνας, κηδεμόνας, Μακεδόνας, Στρυμόνας)

-ονας : π.χ. γείτονας, επιστήμονας, πνεύμονας (εξαιρ: άμβωνας, είρωνας, καύσωνας, μεσαίωνας, θερμοσίφωνας)

-πώλης : π.χ. βιβλιοπώλης, ανθοπώλης (σύνθετες λέξεις με β' συνθετικό το ρ. πωλώ = πουλώ). Το ίδιο και τα ουσιαστικά σε -πωλείο : βιβλιοπωλείο

-ποιός : π.χ. αρτοποιός, ηθοποιός (σύνθετα με β' συνθετικό το ρήμα ποιώ=κάνω). Το ίδιο και τα ουσιαστικά σε -ποιείο : αρτοποιείο

Θηλυκά

-οσύνη π.χ. δικαιοσύνη, καλοσύνη

-ότητα π.χ. ανθρωπότητα, κοινότητα

-ύτητα π.χ. ταχύτητα, βαρύτητα

-ηση: π.χ. κίνηση, αναχώρηση, εξυπηρέτηση (όταν παράγονται από ρήματα σε -ω)

-ιση: π.χ. διαφήμιση, υπεράσπιση, υπογράμμιση (όταν παράγονται από ρήματα σε -ίζω)

-ύση/-υνση: π.χ. φύση, δύση, λύση, μόλυνση, διεύθυνση

-ιά: π.χ. γιαγιά, μηλιά, αγκαλιά (εξαίρ. δουλειά, γιατρεία, παντρεία, σοδειά - και βεβαίως όλα τα ουδέτερα σε -ι στον πληθυντικό π.χ. παιδιά)

-ία: π.χ. ησυχία, αφετηρία, Μαρία

-ια: π.χ. αρρώστια, κάμπια, γύμνια

-εία: π.χ. λατρεία, γοητεία, δουλεία (όλα τα παράγωγα ρημάτων σε -εύω π.χ. μαγεύω - μαγεία και επιθέτων σε -ύς π.χ. πλατύς - πλατεία)

-εια: (προπαροξύτονα) π.χ. άδεια, αλήθεια, αμέλεια, βοήθεια, συγγένεια, ευλάβεια, συνήθεια, προσπάθεια, περιπέτεια κ.λ.π.

-οια/-οία: π.χ. έννοια, διχόνοια, ομόνοια, άγνοια, παλίρροια, Εύβοια, Τροία

-ίδα: π. χ. νυχτερίδα, γαρίδα, εφημερίδα

-ήθρα: π.χ. δαχτυλήθρα, κολυμπήθρα, τσουλήθρα

-ισσα: π.χ. μάγισσα, βασίλισσα, μέλισσα

-αία: π.χ. κεραία, σημαία (εξαίρ. θέα, ιδέα, νέα, παρέα, αλέα, Νεμέα, Κέα...)

Ουδέτερα

-είο π.χ. σχολείο, νοσοκομείο, γραφείο (για ονόματα που δηλώνουν τόπο -εξαίρ: τοπίο, πεδίο), βραβείο, εργαλείο, λαχείο, ψυγείο

-ίο: π.χ. βιβλίο, θρανίο, κρανίο (αλλά: πλοίο, κρύο)

-ιο: π.χ. εργοστάσιο, ημερολόγιο, εστιατόριο (εξαιρ: απόγειο, ισόγειο, υπόγειο, λύκειο)

-ημα (ουδέτερα): π.χ. μάθημα, ποίημα, διάστημα (αλλά: μήνυμα, έλλειμμα)

-ιμο: π.χ. τρέξιμο, χάσιμο, σπρώξιμο

-ωμα: π.χ. χρώμα, στρώμα, πάτωμα (εξαιρ: όνομα, κόμμα, στόμα, επίδομα)

-ητό: π.χ. βογκητό, ξεφωνητό, παραμιλητό

-τήρι: π.χ. ποτιστήρι, ξυπνητήρι (εξαιρ: χατίρι και όσα έχουν ως β' συνθετικό τη λέξη τυρί π.χ. κεφαλοτύρι)

-τήριο π.χ. δικαστήριο, εργαστήριο (εξαίρ: μαρτύριο, κτίριο)

-ίκι : π.χ. ποντίκι, φυστίκι (εξαίρ: σκουλήκι)

-ίδι : π.χ. στολίδι, ταξίδι, παιχνίδι, ψαλίδι (εξαίρ : καρύδι, κρεμμύδι, μύδι, φρύδι, στρείδι, (αντι)κλείδι)

Η λέξη γη ως β' συνθετικό γράφεται με -ει: π.χ. υπόγειο, ισόγειο, υδρόγειος, προσγειώση κ.λ.π.

Η λέξη όνομα ως β' συνθετικό γράφεται με -ω- και -υ-: π.χ. επώνυμο, ανώνυμος, συνώνυμο, αντωνυμία.

Οι λέξεις οδύνη, όλεθρος, ομαλός, όροφος, ορύσσω, όφελος, όνομα όταν είναι β' συνθετικά γράφονται με -ω-: π.χ. ανώδυνος, πανωλεθρία, διώροφος, διώρυγα, ανώφελος, μεταλλωρύχος.

Οι λέξεις λατρεία και πορεία, όταν είναι β' συνθετικά γράφονται με -ι : π.χ. ειδωλολατρία, προσωπολατρία, φυσιολατρία, αεροπορία, πεζοπορία, πρωτοπορία κ.λ.π. (οι λέξεις αυτές είναι παρασύνθετα και γίνονται από τα σύνθετα: ειδωλολάτρης, προσωπολάτρης, φυσιολάτρης, αεροπόρος, πεζοπόρος, πρωτοπόρος).

Προσοχή στο συνδετικό φωνήεν -ο- κατά τη σύνθεση λέξεων. Γράφεται πάντοτε με όμικρον π.χ. τραπεζομάντηλο, μαχαιροπίρουνα .

ΕΠΙΘΕΤΑ

Προσοχή στο επίθετο πολύς – πολλή -πολύ. Το θηλυκό και όλος ο πληθυντικός (και στα τρία γένη)γράφεται με δύο λλ. π.χ. Οι πολλοί, οι πολλές, τα πολλά κ.λ.π.

Προσοχή στα επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ π.χ. βαθύς, βαθιά, βαθύ και στα επίθετα που δηλώνουν χρώμα και γράφονται με -ης : π.χ. θαλασσίης, θαλασσιά, θαλασσί.

Προσοχή στα αρχαιοκλιτα επίθετα σε -ης, -ης, -ες π.χ. ο επιμελής, η επιμελής, το επιμελές (γενική ενικού : του / της/ του επιμελούς, πληθυντικός : οι επιμελείς, οι επιμελείς, τα επιμελή).

Προσοχή στα επίθετα που προέρχονται από την αρχαιοελληνική μετοχή σε -ων, ουσα, -ον : π.χ. ο ενδιαφέρων , η ενδιαφέρουσα, το ενδιαφέρον (γενική ενικού: του ενδιαφέροντος, της ενδιαφέρουσας, του ενδιαφέροντος, ονομαστική πληθυντικού: οι ενδιαφέροντες, οι ενδιαφέρουσες, τα ενδιαφέροντα)

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ:

-ικος : π.χ. ευγενικός, προσεκτικός (εξαίρ: δανεικός, θηλυκός)

-ινος : π.χ. μακρινός, μάλλινος, κόκκινος (εξαίρ: σκοτεινός, φωτεινός, υγιεινός, ορεινός ταπεινός, φτηνός, υπεύθυνος, ανεύθυνος, επικίνδυνος)

-ιμος: π.χ. πόσιμος, δόκιμος (εξαίρ: έτοιμος, έρημος και τα σύνθετα : ομώνυμος, περίφημος, απόδημος, διάσημος, άσχημος, εύθυμος, δίδυμος)

-αιος: π.χ. τελευταίος, ωραίος (εξαίρ: νέος, ανίδεος, στερεός)

-ωτός: π.χ. καμαρωτός, φουσκωτός

-ωπός: π.χ. χαρωπός, κοκκινωπός

-ιος: π.χ. άγριος (εξαίρ: βόρειος, τέλειος, όμοιος, ισόγειος, υπόγειος, άδειος)

-είος: π.χ. αστείος (εξαίρ. γελοίος, κρύος)

-ητός: π.χ. τηγανητός, ψητός, τρυπητός (εξαίρ : λυτός, χυτός, διττός)

-ώδης: π.χ. στοιχειώδης, υποτυπώδης

στο συγκριτικό βαθμό:

-ότερος: π.χ. ψηλότερος, στερεότερος (αλλά: ανώτερος, κατώτερος, νεώτερος και νεότερος)

-ύτερος: π.χ. πλατύτερος, μεγαλύτερος

ΡΗΜΑΤΑ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ :

-ίζω : π.χ. ποτίζω (αόριστος σε -ισα π.χ. πότισα) (εξαίρ. δακρύζω, δανείζω, αθροίζω, αναβλ(ρ)ύζω, συγχύζω, πήζω, σφύζω, κατακλύζω)

Προσοχή: όταν ο αόριστος δεν προέρχεται από ρήμα σε -ίζω, γράφεται με -η (-ησα) π.χ. αγάπησα, μίλησα (αλλά: ντύνω - έντυσα).

-ώνω : π.χ. τελειώνω, απλώνω, μαλώνω

-αίνω : π.χ. μαθαίνω , μικραίνω (εξαίρ. μένω, περιμένω, πλένω, δένω)

-εύω : π.χ. ψαρεύω, χορεύω (εξαίρ : κλέβω, σέβομαι)

-ίνω : π.χ. δίνω, κρίνω, πίνω

-ήνω : π.χ. αφήνω, σβήνω, στήνω, ψήνω

-ύνω : π.χ. λύνω, ντύνω, μολύνω, χύνω, ξύνω, γδύνω

-είνω : π.χ. κλείνω, τείνω

-ποιώ : π.χ. χρησιμοποιώ, αξιοποιώ

Προσοχή στην ορθογραφία των καταλήξεων των ρημάτων στην παθητική φωνή:

Ενεστώτας : -ομαι, -εσαι, -εται, -όμαστε -εστε, -ονται .

Αόριστος : -ηκα π.χ. πλύθηκα, χτενίστηκα, γράφτηκα (-ήθηκα, -ύθηκα, -ίστηκα)

Απαρέμφατο : -ει π.χ. κοιμηθεί , χτενιστεί (αγαπήσει, διαβάσει, ποτίσει κ.λ.π. στην ενεργητική φωνή)

Μετοχή παρακειμένου: -ημένος (αλλά: ντυμένος, πλυμένος, λυμένος κ.λ.π., όταν υπάρχει -υ- στο θέμα) -ισμένος (για τα ρήματα σε -ίζω), -ωμένος (για τα ρήματα σε -ώνω, αλλά και όλους τους παροξύτονους τύπους π.χ. ειπωμένος, φαγωμένος), -όμενος π.χ. εργαζόμενος (εκτός από κάποιους λόγιους τύπους π.χ. τιμώμενος, προσδοκώμενος), -μμένος (για τα ρήματα σε -φω, -βω, -πτω π.χ. γράφω: γραμμένος, ανάβω : αναμμένος).

Προσοχή στη μετοχή ενεργητικού ενεστώτα: -ώντας π.χ. γελώντας (όταν τονίζεται στο ω = παροξύτονη, αλλά -οντας π.χ. τρέχοντας (όταν δεν τονίζεται στο ο= προπαροξύτονη).

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ :

Προσοχή στην ορθογραφία των αντωνυμιών:

εγώ, εσύ, αυτός

ποιος, ποια, ποιο (προσοχή : το πιο είναι συγκριτική λέξη π.χ. πιο μεγάλος)

δικός μου

εαυτός μου

οποίος, οποία, οποίο

όποιος, όποια, όποιο

οποιοσδήποτε

ό,τι

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ :

Προσοχή στην ορθογραφία των παρακάτω εύχρηστων επιρρημάτων:

πάνω

κάτω

πίσω

έξω

γύρω
εδώ
εκεί
βέβαια

έπειτα
νωρίς

επίσης

εξής

επιπλέον

ακόμη

συνεπώς

Τα επιρρήματα σε -ως γράφονται με -ω- π.χ. ευτυχώς, ακριβώς, εντελώς (εξάιρ : προπαντός, φέτος κ.λ.π.).

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΜΟΡΙΑ :

Προσοχή στην ορθογραφία των παρακάτω εύχρηστων συνδέσμων:

επειδή
εξάλλου
όμως
αλλά
ωστόσο
δηλαδή
επομένως
γιατί
διότι
λοιπόν
μόλις

Προσοχή στα προθήματα υπό-, υπέρ- και συν- που ήταν αρχαίες προθέσεις και γράφονται με υ : π.χ. υπόγειο, υπεύθυνος, υπεραγορά, υπέροχος, συνάλλαγμα, σύντροφος, συμμαθητής, συρροή.

Προσοχή στο συγκριτικό μόριο πιο που γράφεται με ι και δεν πρέπει να συγχέεται με την ερωτηματική αντωνυμία ποιος, ποια, ποιο που γράφεται με οι.

Προσοχή στην ορθογραφία του ειδικού συνδέσμου ότι και της αναφορικής αντωνυμίας ό,τι.

Προσοχή στην ορθογραφία των σύνθετων λέξεων με α' συνθετικό τα δι(σ)- και δυσ-.
Γράφονται με δι(σ)- οι λέξεις που δηλώνουν ότι το β' συνθετικό τους υπάρχει δύο φορές π.χ. δίκλινο, δίστηλο, δισέγγονο και με δυσ- οι λέξεις που δηλώνουν δυσκολία, κακό αποτέλεσμα

ή γενικά μια αρνητική έννοια π.χ. *δυσκίνητος, δυσάρεστος, δυστυχώς, δυσμορφία.*

Προσοχή στην ορθογραφία του αορίστου των παρακάτω εύχρηστων ανώμαλων ρημάτων :

παίρνω : πήρα (να μη συγχέεται με το ρήμα *περνώ* που στον αόριστο κάνει *πέρασα*)

πηγαίνω : πήγα

δίνω : έδωσα

φεύγω : έφυγα

βλέπω : είδα

λέω : είπα

έρχομαι : ήρθα

πίνω : ήπια

βρίσκω : βρήκα

μπαίνω : μπήκα

βγαίνω : βγήκα

στέλνω : έστειλα

πλένω : έπλυνα

μένω : έμεινα

Προσοχή στην ορθογραφία του παρατατικού των ρημάτων *είμαι* και *έχω* που κάνουν *ήμουν* και *είχα*.

Μαρία Πουρνάρα

Φιλόλογος

3ο ΘΕΜΑ (ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ):

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΟΥ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ ΕΠΙΠ. Γ1, Γ2.

Ο νέος τύπος εξεταστικού θέματος με τον τίτλο *Χρήση Γλώσσας* που προστέθηκε πέρυσι στις εξετάσεις ελληνομάθειας για τα επίπεδα Β2, Γ1, και Γ2 προκαλεί ιδιαίτερες δυσκολίες στους υποψηφίους, καθώς τις πιο πολλές φορές δεν έχουν ούτε εμπειρία σε αυτή τη δεξιότητα ούτε επαρκές λεξιλόγιο (κυρίως λόγιο), για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ασκήσεων. Για το λόγο αυτό χρειάζεται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εξοικείωση των μαθητών με αυτό τον τύπο δραστηριοτήτων, εμπλουτισμός του λεξιλογίου και συστηματική διδασκαλία της παραγωγής και της σύνθεσης λέξεων στα ελληνικά.

Στο πλαίσιο αυτής της εξάσκησης προτείνονται οι ακόλουθες δραστηριότητες (επίπ. Γ1, Γ2).

ΠΡΩΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Το παρακάτω απόσπασμα για εξάσκηση στη *χρήση γλώσσας* των εξεταστικών θεμάτων του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας (επίπεδο Γ1) προέρχεται από το βιβλίο του Γκαζμέντ Καπλάνι *Με λένε Ευρώπη*. Ο συγγραφέας, μετανάστης ο ίδιος από την Αλβανία στην Ελλάδα, συνθέτει ένα μυθιστόρημα που αναφέρεται στο μέλλον (2041), αλλά πραγματεύεται το πάντα επίκαιρο θέμα των μεταναστών και των προβλημάτων τους στη χώρα υποδοχής, της ξένης γλώσσας που πρέπει να μάθουν, της υπομονής και επιμονής που πρέπει να δείξουν, της ρατσιστικής συμπεριφοράς που συχνά αντιμετωπίζουν κ.λ.π.

Στο απόσπασμα ο αφηγητής, που μετά την εγκατάστασή στην Ελλάδα εξακολουθεί τη συγγραφική του δραστηριότητα και γράφει τα έργα του στα ελληνικά, εκφράζει τις σκέψεις του για τις προοπτικές που του ανοίγει η νέα γλώσσα.

Άσκηση 1: Συμπληρώστε τα κενά με σύνθετες, παράγωγες ή ομόρριζες των παρακάτω (οι λέξεις είναι τοποθετημένες με τη σειρά) :

βίος, έκθεση, μητέρα, πολιτισμός, αφηγούμαι, μετανάστης, πρόκληση, θέα, σώζω, οίκος, συντρίμια.

* Άσκηση 2 : Αφού αποκαταστήσετε το κείμενο κάνοντας την προηγούμενη άσκηση, απαντήστε στα ερωτήματα: Ποια είναι τα πλεονεκτήματα που δίνει, κατά τον αφηγητή, η αφήγηση στην ξένη γλώσσα; Υπάρχουν άλλα, κατά τη γνώμη σας; Γνωρίζετε άλλους συγγραφείς, έλληνες ή ξένους, που έγραψαν λογοτεχνικά κείμενα σε γλώσσες που δεν ήταν η μητρική τους (π.χ. Κόνραντ, Ναμπόκοφ, Ιονέσκο, Β. Αλεξάκης);

Εκεί (στην Αθήνα) ζω, εκεί γράφω, έστω κι αν γράφω για πράγματα που αφορούν την προηγούμενη ζωή μου στην Αλβανία. Δεν το είχα σχεδιάσει, ούτε το είχα φανταστεί, ότι μια ξένη γλώσσα θα γινόταν το μέσο χάρη στο οποίο θα εξασφάλιζα την μου. Δεν είχα φανταστεί ότι μέσω μιας ξένης γλώσσας θα αναζητούσα την κατοχύρωσή μου, θα προσπαθούσα να γοητεύσω και να αποσπάσω το θαυμασμό των άλλων. Έτσι προέκυψε. Ίσως,

σκέφτομαι, μου είναι πιο εύκολο να γράψω στα ελληνικά επειδή ήταν η πρώτη φορά που δημόσια και εισέπραξα τη δημόσια αναγνώριση.

Γράφοντας σε μια γλώσσα που δεν είναι η σου, αναδημιουργείς και ανανεώνεις την ταυτότητά σου, την, αλλά προπαντός, όταν πρόκειται για τη γραφή, εκείνη του Η σημαίνει να αρχίζεις τη ζωή σου από το μηδέν. Το να αφηγείσαι σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική σου είναι να αρχίζεις την αφήγηση της ζωής σου από την αρχή. Γι' αυτό ένιωθα τα ελληνικά σαν καινούρια παπούτσια που μου την επιθυμία να τρέξω. Αφηγούμενος σε μια “ξένη” γλώσσα, ένιωθα όχι μόνο συμμετοχος, αλλά και των βιωμάτων μου. Τα ελληνικά μου χάρισαν ένα άλλο στιλ και ρυθμό στην αφήγηση. Αλλά κυρίως μου χάρισαν την απόσταση που είχα τόσο ανάγκη για να αναπλάθω και να διαβάξω ξανά τα προηγούμενα και τα τωρινά μου βιώματα. Και αυτή η απόσταση είναι, καμιά φορά, για τον αφηγητή. Ίσως γιατί μεταμορφώνει τα σε ανοίκεια. Η “ξένη” γλώσσα δεν κουβαλά το ιστορικό βάρος που κουβαλά η μητρική σου. Αφηγούμενος σε μια “ξένη” γλώσσα, ειδικά για πράγματα βιωματικά, νιώθεις σαν να έχεις αποκτήσει μια ασπίδα που σε προστατεύει από τη και το αφόρητο βάρος των δικών σου βιωμάτων.

(Απαντήσεις της άσκησης 1 : επιβίωση, εκτέθηκα, μητρική, πολιτιστική, αφηγητή, μετανάστευση, προκαλούσαν, θεατής, σωτήρια, οικεία, συντριβή).

*Η άσκηση αυτή είναι προαιρετική, για παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου, και όχι για τη χρήση γλώσσας.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Το παρακάτω απόσπασμα από το βιβλίο του Β. Αλεξάκη *Παρίσι – Αθήνα* αναφέρεται στην εκμάθηση της γαλλικής γλώσσας από το συγγραφέα-αφηγητή και στη χρησιμοποίησή της στην επαγγελματική του ζωή. Όπως φαίνεται, τα πράγματα δεν ήταν πάντα εύκολα...

Παρίσι - Αθήνα

....Φυσικά, δεν γινόταν να δώσω κείμενό μου με μία έστω ανορθογραφία. Προσπαθούσα να επιβιώσω ως δημοσιογράφος. Αισθανόμουν συνεχώς υποχρεωμένος να αποδεικνύω ότι ήξερα καλά τη γλώσσα. Ήμουν βέβαιος ότι το παραμικρό λάθος μπορούσε να με ζημιώσει ανεπανόρθωτα. Και δεν έπεσα έξω: κινδύνεψα να μην μπορέσω να συναντήσω έναν από τους αρχισυντάκτες κάποιου παρισινού περιοδικού, στο οποίο σκόπευα να πουλήσω μια σειρά συνεντεύξεων, εξαιτίας ενός λάθους που έκανα στο τηλέφωνο μιλώντας με τη γραμματέα του. Για κακή μου τύχη, χρησιμοποίησα τη φράση *à tout hasard*, που σημαίνει “για κάθε ενδεχόμενο”, προφέροντας το δεύτερο *t* της λέξης *tout* σαν να άρχιζε από φωνήεν η επόμενη λέξη. Θυμάμαι την αντίδρασή της: βουβάθηκε εντελώς. Κατόπιν, σαν δασκάλα που απευθύνεται στον πλέον καθυστερημένο μαθητή της, επανέλαβε τη φράση, αφήνοντας ένα τεράστιο κενό ανάμεσα στο *του* και το *αζάρ*. Αν είχα ν' αντιμετωπίσω τον αθηναϊκό τύπο, θα το έκανα φυσικά με μεγαλύτερη άνεση: τα ενδεχόμενα σφάλματά μου δεν θα

δημιουργούσαν την υποψία ότι μπορεί και να μην ήξερα καλά ελληνικά. Άλλωστε, τα λάθη που κάνει κανείς στη δική του γλώσσα ανήκουν, κατά κάποιο τρόπο, σ' αυτήν, συμμετέχουν στην εξέλιξή της και καμιά φορά επιβάλλονται. Τα περισσότερα λάθη που έκανα μικρός αναιρέθηκαν από μόνα τους χάρη στην απλοποίηση της γραφής και την κατάργηση των πνευμάτων και της περισπωμένης. Ομολογώ ότι αυτή η αλλαγή, όσο φυσιολογική κι αν είναι, με δυσαρεστεί μερικές φορές, γιατί βελτίωσα αρκετά την ορθογραφία μου στο μεταξύ, ώστε να γράφω σωστά τη λέξη *επανειλημμένως* και να θυμάμαι ότι *ηθοποιός* παίρνει ψιλή και *ηλικία* δασεία. Χωρίς πνεύματα οι λέξεις μου φαίνονται λιγότερο γοητευτικές – σαν να τους αφαιρέσαμε τα σκουλαρίκια τους.

Δεν φοβάμαι πια μήπως μου ξεφύγει κανένα λάθος στα γαλλικά. Διεκδικώ τα λάθη μου, όπως διεκδικώ και την ιδιαιτερότητα της προφοράς μου. Τον καιρό που έψαχνα δουλειά στο Παρίσι, αντέγραφα τόσο πιστά τη γαλλική προφορά που μερικοί συνομιλητές μου δε μάντευαν καν ότι ήμουν ξένος. Αργότερα αποδοκίμασα το μιμητισμό μου και σταμάτησα να κάνω προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση. Η προφορά μου γίνεται όλο και πιο έντονα ξενική: οι συνεργάτες της ραδιοφωνικής εκπομπής της *Φρανς-Κυλτϋρ*, στην οποία συμμετέχω κι εγώ, αναρωτιούνται μάλιστα μήπως το κάνω επίτηδες να τονίζω έτσι τις λέξεις. Αν συνεχιστεί αυτή η εξέλιξη, σε λίγο καιρό θα δίνω την εντύπωση ότι δεν έζησα ποτέ στη Γαλλία. Δεν έφτασα δα και στο σημείο να κάνω εσκεμμένα λάθη: αυτά που κάνω άθελά μου είναι αρκετά. Αλλά δεν με ενοχλούν πια. Θεωρώ ότι πρέπει να ξέρει κανείς πολύ καλά τη γλώσσα για να μπορεί να κάνει τα λάθη που κάνω εγώ...

(Βασίλη Αλεξάκη, Παρίσι – Αθήνα)

Να βρείτε και να γράψετε ποιες λέξεις/ φράσεις του κειμένου μπορούν να αντικατασταθούν από τις παρακάτω :

επιζήσω, σαγηνευτικές, στενοχωρεί, μουγγάθηκε, ορθογραφικό λάθος, πιθανά, κυριαρχούν, ηθελημένα, ατυχία, παραγράφτηκαν, οριστικά και αμετάκλητα, προσωπικό χαρακτήρα, σκόπιμα, μιμούμουν, περισσότερο, επέκρινα.

Μαρία Πουρνάρα
Φιλολόγος

ΤΡΙΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Το κείμενο αναφέρεται στην *παγκοσμιοποίηση* και τις αντικρουόμενες απόψεις του κόσμου και των ειδικών αναλυτών γι' αυτή. Υπάρχουν όμως λάθη στη σύνταξή του που εμποδίζουν την κατανόησή του (βλ. άσκηση 1). Προσπαθήστε να το αποκαταστήσετε, ώστε να το καταλάβετε και να το ερμηνεύσετε σωστά.

Η παγκοσμιοποίηση είναι μια σύγχρονη τάση συστηματική ενοποίηση όλου του κόσμου στον πλανήτη μας, που έχει ήδη εκτεθεί σε εφαρμογή στην οικονομία, στο εμπόριο, στις επικοινωνίες και στην πληροφορική, στις συγκοινωνίες, στον τουρισμό και φυσικά για την εκπαίδευση. Η τάση αυτή, το νέο σύστημα της παγκόσμιας ανάπτυξης και συνεργασίας, δε γνωρίζει ή δε θέλει να διακρίνει εθνικά και κρατικά σύνορα και συστήματα, ούτε φυλές, θρησκείες, πολιτισμοί, ιστορίες και παραδόσεις. Γι' αυτό εκλαμβάνεται από το ένα μέρος ισοπέδωση της εθνικής ταυτότητας και υπόστασης των λαών, με την οποία εξυπηρετεί μόνο για τους πάσης φύσεως πλανητάρχες της εξουσίας και της οικονομίας και από το άλλο μέρος ως μεγαλόπνοο σχέδιο ανάπτυξης όλους τους λαούς, χωρίς μίση και πάθη ανάμεσά τους και τελικά ως αδήριτη ανάγκη συμβίωσης και εκσυγχρονισμού. Όσο πιο αισθητή όμως γίνεται η κυριαρχική παρουσία της Παγκοσμιοποίησης στη ζωή λαών της Γης, τόσο πιο έντονη κάνει την παρουσία του ένα ρεύμα Αντι-παγκοσμιοποίησης, που ερμηνεύεται ποικιλοτρόπως με τους αναλυτές και εκδηλώνεται ως “λαϊκή” διαμαρτυρία εναντίον τους εκπροσώπους της οικονομικής ολιγαρχίας, οι οποίοι δε στοχεύουν πουθενά αλλού παρά από το να κάνουν τους ολίγους πλούσιους πλουσιότερους και τα δισεκατομμύρια των φτωχών φτωχότερους.

(Κείμενο διασκευασμένο από το βιβλίο *Ελληνικά*, από το κείμενο στη λέξη)

1. Διορθώστε τα συντακτικά και εκφραστικά λάθη που υπάρχουν στο κείμενο.
2. Αντικαταστήστε τις υπογραμμισμένες λέξεις/ φράσεις με άλλες συνώνυμες.
3. Σε ένα κείμενο 300 περίπου λέξεων γράψτε την άποψή σας για την παγκοσμιοποίηση και την αντι-παγκοσμιοποίηση (παραγωγή γραπτού).

Μαρία Πουρνάρα
Φιλολόγος

ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Το παρακάτω κείμενο αναφέρεται στα *οικολογικά προβλήματα* και τις ολέθριες συνέπειές τους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Η διαταραχή του παγκόσμιου οικοσυστήματος

Τα οικολογικά προβλήματα δεν είναι άσχετα και με το ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Τα προβλήματα αυτά, από τη φύση τους, είναι ζητήματα που υπερβαίνουν τα

εθνικά σύνορα. Η μόλυνση και η καταστροφή του περιβάλλοντος απειλούν να επιβαρύνουν τη ζωή όλων των κατοίκων του πλανήτη. Το πρόβλημα ήρθε στο προσκήνιο της επικαιρότητας από τη δεκαετία του 1980, στην αρχή με τη μορφή της πιθανής μόλυνσης από την αλόγιστη χρήση της πυρηνικής ενέργειας ή και των πυρηνικών όπλων. Το μεγάλο πυρηνικό ατύχημα στον σοβιετικό σταθμό παραγωγής πυρηνικής ενέργειας του Τσερνόμπιλ στην Ουκρανία, το 1986, υπογράμμισε ακόμη πιο έντονα το στοιχείο αυτό. Η καταστροφή των παρθένων δασών του Αμαζονίου, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η εμφανής βίαιη μεταβολή του κλίματος σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη αποτελούν περαιτέρω ενδείξεις αυτού του μεγάλου προβλήματος. Εξάλλου, και οι πλουτοπαραγωγικές πηγές της γης δεν είναι ανεξάντλητες. Ενδεικτικό είναι το πρόβλημα της λειψυδρίας που αντιμετωπίζουν αρκετές περιοχές, ιδίως στη Μέση Ανατολή, και το οποίο μπορεί να προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερη διεθνή ένταση στο μέλλον.

(από το βιβλίο Ιστορίας Γ΄τάξης Γενικού Λυκείου)

- Να βρείτε συνώνυμες λέξεις/φράσεις των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.
- Να κλίνετε τα ονόματα : *περιβάλλοντος, μήκη, διεθνή ένταση*.*
- Να αντικαταστήσετε χρονικά τα ρήματα : *υπερβαίνουν, επιβαρύνουν, αποτελούν*.*
- Η μόλυνση και η καταστροφή του περιβάλλοντος απειλούν να επιβαρύνουν τη ζωή όλων των κατοίκων του πλανήτη.
Να διατυπώσετε διαφορετικά την παραπάνω φράση ξεκινώντας ως εξής:
*Η ζωή όλων των κατοίκων του πλανήτη...**

Παραγωγή γραπτού:

- Συμμετέχοντας σε έρευνα που διεξάγει ένα οικολογικό περιοδικό, γράφετε και στέλνετε ένα κείμενο απαντώντας σε ένα από τα παρακάτω ερωτήματα:
 - 1) Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο μεγαλύτερος κίνδυνος για το περιβάλλον σήμερα και γιατί;
 - 2) Τι μπορεί να κάνει ο καθένας μας για την προστασία του περιβάλλοντος; (300 - 350 λέξεις).

*Τέτοιου είδους δραστηριότητες γραμματικής δε ζητούνται στις Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας. Προτείνονται εδώ μόνο για επανάληψη και εξάσκηση στη γλώσσα.

Μαρία Πουρνάρα
Φιλολόγος

4ο ΘΕΜΑ (ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ):

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ

Για τη διδασκαλία του λεξιλογίου, εκτός από την επεξεργασία κειμένων και τις συζητήσεις στην τάξη, ιδιαίτερα χρήσιμη είναι η οργάνωση και κατάταξη των καινούριων λέξεων ανά θέμα. Έτσι οι μαθητές διαθέτουν ένα θεματικό λεξιλόγιο, που είναι ευκολότερο να συγκρατήσουν στη μνήμη τους και ιδιαίτερα πρακτικό όταν θέλουν να κάνουν επανάληψη. Οι λίστες μπορούν να δίνονται από το διδάσκοντα, προτιμότερο όμως είναι, όταν υπάρχει χρόνος, να καταστρώνονται μέσα στην τάξη με τη συνεργασία των μαθητών. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές ξαναθυμούνται λέξεις που έχουν μάθει, ανακαλύπτουν καινούριες, συζητούν με τους συμμαθητές τους, διασταυρώνουν τις γνώσεις τους, εξασκούν τη μνήμη τους κ.λ.π. Αποτελεσματική είναι και η συγκέντρωση ή επανάληψη λεξιλογίου με τη μέθοδο των *συνειρμών* (π.χ. μιλώντας για το σχολείο, τους καθηγητές και τους μαθητές μπορούμε να αναφερθούμε στη ζωή και την ψυχαγωγία των νέων, στην οικογένεια κ.λ.π.)

Για πρακτική εξάσκηση στο νέο λεξιλόγιο, μπορούμε να συνδυάζουμε τη διδασκαλία του με την *παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου* στο πλαίσιο και της προετοιμασίας των μαθητών για τις Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας.

Παράδειγμα

Θεματικό λεξιλόγιο για την ενότητα *Σχολείο και σχολική ζωή* (ο κατάλογος συντάχθηκε και χρησιμοποιήθηκε στην τάξη κατά τη διδασκαλία της 4ης ενότητας (*Το σχολείο στο χρόνο*) του βιβλίου *Νεοελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου*)

Ένα σχολείο μπορεί να είναι :

παραδοσιακό/ μοντέρνο / σύγχρονο
πρωτοποριακό
πειραματικό
ημερήσιο / ολοήμερο / απογευματινό/ νυχτερινό
δημόσιο / ιδιωτικό
αυστηρό / χαλαρό
αυταρχικό / δημοκρατικό / φιλελεύθερο κ.λ.π.

Ένα αναλυτικό πρόγραμμα μπορεί να είναι :

παραδοσιακό / σύγχρονο
πilotικό
επικοινωνιακό
διαθεματικό
διαπολιτισμικό κ.λ.π.

Ένα εκπαιδευτικός μπορεί να είναι :

πρωτοπόρος / νεωτεριστής
αυστηρός / επιεικής
αυταρχικός / δημοκρατικός

δίκαιος / άδικος
αντικειμενικός
μεροληπτικός / αμερόληπτος
σχολαστικός
απαιτητικός
αδιάφορος
ενθουσιώδης
αποτελεσματικός
πληκτικός κ.λ.π.

Ένας μαθητής μπορεί να είναι :

επιμελής / αμελής
εργατικός / οκνηρός
υπάκουος / ανυπάκουος
πειθαρχημένος / απείθαρχος
ατίθασος / αναιδής / αυθάδης
συνεργάσιμος / ανταγωνιστικός
τακτικός / άτακτος
αδιάφορος
φιλομαθής
φιλότιμος
δυναμικός
δραστήριος
ενεργητικός / παθητικός
προσεκτικός / απρόσεκτος
δημιουργικός
επιπόλαιος
αφηρημένος κ.λ.π.

Ένα μάθημα μπορεί να είναι :

εμπνευσμένο
κοινότυπο
επιτυχημένο / αποτυχημένο
ευχάριστο / δυσάρεστο / διασκεδαστικό
ενδιαφέρον / ανιαρό / πληκτικό / βαρετό
κουραστικό
χρήσιμο / ωφέλιμο / άχρηστο
γόνιμο / στείρο κ.λ.π.

**ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΓΙΑ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΠΑΝΩ
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (επίπ. Β2/ Γ1)**

1. Το Υπουργείο Παιδείας οργανώνει ανοιχτή διαβούλευση στο πλαίσιο των

μεταρρυθμίσεων που σχεδιάζει για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και ζητάει από τους μαθητές του λυκείου να καταθέσουν την άποψή τους. Θέλετε να συμμετάσχετε και γράφετε ένα κείμενο σχολιάζοντας το πρόγραμμα σπουδών και το αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης σας (τα μαθήματα που διδάσκεστε, την ύλη των μαθημάτων, την ωριαία κατανομή τους στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, τον τρόπο διδασκαλίας - ομαδικές / ατομικές εργασίες, πλοήγηση στο διαδίκτυο, πειράματα/ εργαστήρια, επισκέψεις σε μουσεία, εργασιακούς χώρους κ.λ.π. -, τον τρόπο με τον οποίο κρίνεται και αξιολογείται η επίδοσή σας). Τι θα θέλατε να αλλάξει και γιατί ; (250 – 300 λέξεις)

2. Ο διευθυντής του σχολείου σας τροποποίησε πρόσφατα τον κανονισμό του σχολείου και πήρε κάποια νέα μέτρα για τη ρύθμιση της σχολικής ζωής π.χ. για τη συμπεριφορά των μαθητών μέσα και έξω από το σχολείο, για την εξωτερική εμφάνιση των μαθητών, για τη χρήση κινητού τηλεφώνου στο χώρο του σχολείου κ.λ.π. Ως πρόεδρος του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου, συντάσσετε και στέλνετε μια επιστολή στο διευθυντή αναφέροντας τα σημεία με τα οποία συμφωνείτε και κάνοντας κριτική σε αυτά με τα οποία διαφωνείτε. Η επιχειρηματολογία σας πρέπει να είναι πειστική και τεκμηριωμένη, για να πετύχετε διαπραγματεύσεις για τα νέα μέτρα. (300 λέξεις)

Μαρία Πουρνάρα
Φιλολόγος

5ο ΘΕΜΑ (ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ):

Η παρακάτω διδακτική πρόταση αφορά κυρίως τμήματα ενηλίκων, επιπέδων Β2 και Γ1. Στόχος της είναι η εξοικείωση των μαθητών με την πλοήγηση και αναζήτηση υλικού σε ελληνικές ιστοσελίδες και κυρίως στο δικτυακό τόπο του ΚΕΓ. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές αποκτούν αυτονομία και αυτοπεποίθηση, ώστε να δουλεύουν και μόνοι τους, εφόσον θα έχουν στη διάθεσή τους τα απαραίτητα ηλεκτρονικά εργαλεία (λεξικά, σώματα κειμένων, γραμματικές, οπτικοακουστικό υλικό από τις προτεινόμενες ιστοσελίδες κ.λ.π.). Διδακτικοί στόχοι μπορούν να είναι :

1. Η διδασκαλία των επιθέτων
2. Η διδασκαλία της περιγραφής και η σύνταξη περιγραφικών κειμένων
3. Θεματικό λεξιλόγιο για τον τουρισμό και τα ελληνικά νησιά
4. Πολιτιστικά στοιχεία για διάφορα ελληνικά νησιά.

*ΘΕΜΑ : ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΙΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ : ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ*

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο με τις υπερσυνδέσεις του (links) και στη συνέχεια

προσπαθείστε να κάνετε τις ασκήσεις. Οι υπερσυνδέσεις αφορούν άλλοτε ερμηνείες λέξεων από ελληνικά λεξικά του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και άλλοτε είναι ελληνικοί τουριστικοί ιστότοποι που δίνουν εκτενέστερες πληροφορίες για τα μέρη που αναφέρονται στο κείμενο.

Η ξακουστή Μύκονος είναι από τα πιο κοσμοπολίτικα ελληνικά νησιά. Κάθε χρόνο συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών, ιδιαίτερα διανοούμενους και καλλιτέχνες. Έχει όλα τα χαρακτηριστικά ενός σύγχρονου θέρετρου για όσους επιζητούν την έντονη κοσμική ζωή, ημερήσια και νυχτερινή.

Υπάρχουν όμως και ερημικές γωνιές γι' αυτούς που αγαπούν τις ήσυχες διακοπές, Τα νησιά των ανατολικών Κυκλάδων, τα Κουφονήσια, η Σχοινούσα, η Δονούσα είναι μικρά και πανέμορφα, αλλά χωρίς ανέσεις. Θεωρούνται ιδανικό καταφύγιο γι' αυτούς που αναζητούν την απομόνωση και τη γαλήνη. Η άγρια ομορφιά του γυμνού τοπίου, οι δαντελένιες παραλίες και η επιθυμία φυγής από την πολυκοσμία και τον τεχνολογικό πολιτισμό προσελκύουν στα « παρθένα » αυτά νησιά λιγότερους επισκέπτες.

Σκόπελος: Καταπράσινο νησί στις Β. Σποράδες. Διατηρεί τη φυσιογνωμία του και έχει πολλούς φανατικούς φίλους. (Το ξέρετε ότι εκεί γυρίστηκε πέρσι η ταινία musical Mamma mia;) . Το πράσινο των πεύκων, το γαλάζιο της θάλασσας, η χαρακτηριστική αρχιτεκτονική του χαρίζουν στο νησί μια μοναδική γοητεία. Υπάρχουν όμορφα μπαράκια για διασκέδαση, αλλά και ερημικές καθαρές παραλίες για ψάρεμα και ξεκούραση. Είναι νησί διακοπών για όλες τις απαιτήσεις.

Ιθάκη: Πατρίδα του Οδυσσέα. Ένα νησί πανέμορφο με έντονη πνευματική και πολιτιστική παράδοση. Είναι για τον επισκέπτη μια πρόκληση για ταξίδι στην ιστορία. Εδώ μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραστάσεις επεισοδίων της Οδύσσειας καθώς και εκδηλώσεις παραδοσιακών χορών και μουσικής. Η θάλασσά της με τα πεντακάθαρα νερά σε όλες τις αποχρώσεις του μπλε και του πράσινου ικανοποιεί και τους πιο απαιτητικούς τουρίστες.

Από φυλλάδιο του ΕΟΤ (Διασκευή, από το βιβλίο *Μαθήματα Ελληνικών*)

Δραστηριότητες:

1) Αφού κοιτάξετε τον ιστότοπο με τον οδηγό νυχτερινών κέντρων της Μυκόνου, φανταστείτε ότι είστε ιδιοκτήτης ενός μπαρ στο νησί και γράψτε ένα κείμενο παρουσιάζοντας το κατάστημά σας σε έναν ξένο τουριστικό οδηγό.

- 2) Ψάξτε ιστότοπους ανάλογους με αυτούς που προτείνονται στο κείμενο για κάποιο άλλο ελληνικό νησί π.χ τη *Μήλο*, τη *Σαντορίνη*, την *Κέρκυρα*. Συγκεντρώστε πληροφορίες γι' αυτό και γράψτε ένα σύντομο κείμενο, όπως αυτά που βλέπετε. Φανταστείτε ότι το κείμενό σας δημοσιεύεται σε έναν πολύ συνοπτικό οδηγό για τα ελληνικά νησιά.
- 3) Κοιτάξτε την υπερσύνδεση στη λέξη *Ιθάκη* του κειμένου και διαβάστε το απόσπασμα από το ποίημα *Ιθάκη* του Καβάφη. Τι προσθέτει, κατά τη γνώμη σας, η παράθεση του ποιήματος σε ένα κείμενο που παρουσιάζει το νησί *Ιθάκη*;
- 4) *ημερήσια, δαντελωτές, πνευματική, πολιτιστική, απαιτητικούς*: Γράψτε 5 φράσεις με αυτά τα επίθετα. Μπορείτε να βοηθηθείτε βλέποντας παραδείγματα για το καθένα, αν ψάξετε σε σώματα κειμένων στον παρακάτω ιστότοπο http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/nea/index.html κάνοντας αναζήτηση της λέξης σε προτάσεις.
- 5) Ψάξτε τη λέξη *παράδοση* στα λεξικά του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στην ιστοσελίδα www.greek-language.gr. Στην αρχική σελίδα κάνετε αναζήτηση σε όλα τα λεξικά, στη συνέχεια πηγαίνετε στην *αποστολή στα κείμενα*, έπειτα στα *στατιστικά*, διαλέξτε την εφημερίδα *Μακεδονία*, πηγαίνετε στο *σώμα κειμένων* και ψάξτε τη λέξη σε *ολόκληρη πρόταση*. Τώρα που είδατε τόσα παραδείγματα, μπορείτε να δώσετε τις σημασίες της λέξης ή να βρείτε συνώνυμα;

Μαρία Πουρνάρα
Φιλολόγος
Παρίσι